

สภามคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
๑๓๔๖ ถนนอาคารสงเคราะห์ ๕ คลองจั่น นางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐
โทร. ๐-๒๓๓๔-๓๐๒๒-๓ โทรสาร ๐-๒๓๓๔-๓๐๒๒ www.tla.or.th

ประกาศสภามคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่ 8/2569

เรื่อง มาตรฐานห้องสมุด พุทธศักราช 2569

มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ. 2569 จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการศึกษา คือ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยมีวิสัยทัศน์หลัก คือ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยให้เต็มตามศักยภาพ ผ่านระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ ทักษะ และความรู้ต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกปัจจุบัน ประกอบด้วยทักษะพื้นฐาน คือ การอ่าน การเขียน และการคำนวณ และทักษะที่จำเป็น ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสร้างสรรค์ และการรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความต้องการของบุคคลและสังคม ส่งเสริมคุณภาพและพัฒนาห้องสมุดให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยสภามคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดสู่มาตรฐานสากลไว้ ดังนี้

- ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า ประกาศสภามคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง มาตรฐานห้องสมุด พุทธศักราช 2569
- ข้อ 2 ให้ใช้ประกาศนี้ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป และยกเลิกประกาศ สภามคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง มาตรฐานห้องสมุด พุทธศักราช 2549
- ข้อ 3 ในประกาศนี้

ห้องสมุด หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่จัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งจัดการและให้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศ อาจมีชื่อเรียกว่า หอสมุด ห้องสมุด สำนักหอสมุด สถาบันวิทยบริการ สำนักวิทยบริการ ศูนย์บรรณสาร ศูนย์สารสนเทศ ศูนย์การเรียนรู้ หรือชื่ออื่นใดที่มีภารกิจในทำนองเดียวกัน

บุคลากร หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด มีหน้าที่แตกต่างกันตามภาระงาน มีจุดมุ่งหมายในการ ปฏิบัติงาน เพื่อบริหาร จัดการ จัดเก็บ รวบรวม ดำเนินงานด้านทรัพยากรสารสนเทศ งานบริการสารสนเทศ และ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างคุณค่าและบูรณาการให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต บุคลากรที่จำเป็น ประกอบด้วย ผู้บริหารห้องสมุด บรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงานในระดับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ หรือชื่ออื่นใดด้านห้องสมุด และผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ด้านอื่นที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานใน ห้องสมุด

ผู้รับบริการ หมายถึง กลุ่มเป้าหมายที่ห้องสมุดให้บริการ

ข้อ 4 กำหนดมาตรฐานห้องสมุด พุทธศักราช 2569 ดังต่อไปนี้

หมวด 1

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์

วิสัยทัศน์

ห้องสมุดเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การอ่าน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. พัฒนาบุคลากรห้องสมุดให้มีศักยภาพและสมรรถนะทางวิชาการและวิชาชีพ
3. พัฒนาทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับความก้าวหน้า และความต้องการของสังคม
4. พัฒนาระบบสารสนเทศที่มีคุณภาพ ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของสังคม
5. พัฒนาบริการสารสนเทศให้มีคุณภาพ ทันสมัย และส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ
6. พัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เป้าหมาย

1. เพื่อให้มีบริการสารสนเทศอย่างเป็นระบบทั่วถึงและผู้รับบริการพึงพอใจ
2. เพื่อให้มีบุคลากรที่มีศักยภาพและสมรรถนะทางวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ ลักษณะและปริมาณงาน
3. เพื่อให้มีทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างสังคมแห่งความรู้และการเรียนรู้

4. เพื่อให้มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ
5. เพื่อให้มีบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการ

พัฒนาตนและสังคม

6. เพื่อให้มีการจัดการทรัพยากรด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้รับบริการ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ยุทธศาสตร์

1. พัฒนาระบบสารสนเทศ และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นรูปธรรมตามนโยบายของรัฐ และองค์กรต้นสังกัด
2. สนับสนุนให้มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการสร้างและพัฒนาห้องสมุดอย่างยั่งยืน
3. กำหนดมาตรฐานห้องสมุด ทั้งมาตรฐานกลาง มาตรฐานห้องสมุดแต่ละประเภท มาตรฐานงานบริการ มาตรฐานงานทรัพยากรสารสนเทศ และทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง
4. พัฒนาศักยภาพและสมรรถนะของบุคลากรห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง
5. พัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
6. ส่งเสริมให้มีการประกันคุณภาพห้องสมุด

หมวด 2

การบริหาร

ห้องสมุดมีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบสารสนเทศ และบริการสารสนเทศตามนโยบาย เป้าหมาย และโครงสร้างขององค์กร โดยมีคณะกรรมการกำหนดนโยบายในการพัฒนาและประเมินผลการดำเนินงาน มีผู้บริหารห้องสมุดและบุคลากรห้องสมุดทำหน้าที่ตามภาระงาน ห้องสมุด คณะกรรมการบริหารห้องสมุด ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการห้องสมุดหรือชุมชน เพื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ให้บริการและผู้รับบริการ อย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

หมวด 3

งบประมาณ

ห้องสมุดควรได้รับงบประมาณจากองค์กรต้นสังกัดอย่างเพียงพอ และจัดหารายได้อื่นให้สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ งบประมาณของห้องสมุดควรเป็นอิสระจากงบประมาณส่วนรวมขององค์กร รายได้ที่ได้รับจากกิจกรรมและบริการของห้องสมุดควรสงวนไว้เพื่อพัฒนาห้องสมุด นอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับจากต้นสังกัด

หมวด 4

บุคลากร

ห้องสมุดควรมีบุคลากรที่มีคุณวุฒิ คุณสมบัติน และอัตรากำลังตามความจำเป็น สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายขององค์กร การพิจารณาจำนวนและคุณสมบัติของบุคลากร ต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ จำนวนผู้รับบริการ ทรัพยากรสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบสารสนเทศ และบริการสารสนเทศของห้องสมุด การกำหนดคุณวุฒิ คุณสมบัติน หน้าที่ความรับผิดชอบและจำนวนบุคลากร ให้เป็นไปตามประกาศมาตรฐานของห้องสมุดแต่ละประเภท ควรพิจารณาให้มีตำแหน่งบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อพัฒนาระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด และกำหนดให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทันท่วงที ความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี

หมวด 5

ทรัพยากรสารสนเทศ

ห้องสมุดควรกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การจัดการ เพื่อเพิ่มจำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพ และมีการจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายขององค์กรภายใต้บริบทของชุมชนและสังคม ห้องสมุดต้องจัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบทั้งสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อดิจิทัล ให้ครอบคลุมและทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี ตลอดจนมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

หมวด 6

อาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์

อาคาร สถานที่ห้องสมุดควรตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางชุมชน มีการออกแบบอย่างเหมาะสมตามมาตรฐานทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม บุคลากรห้องสมุดมีส่วนร่วมในการออกแบบ โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้ให้บริการและผู้รับบริการทุกกลุ่มเป้าหมายและการขยายพื้นที่ในอนาคต ควรมีพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่บริการด้านเทคโนโลยี ห้องเก็บวัสดุอุปกรณ์ ห้องน้ำและอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ครุภัณฑ์ห้องสมุดควรได้มาตรฐานและเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงาน และการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ มีระบบควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ แสงสว่าง เสียง ระบบป้องกันสารอันตรายอย่างเหมาะสมและได้มาตรฐาน เพื่อป้องกันและบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศมิให้เกิดชำรุดเสียหายก่อนเวลาอันสมควร

หมวด 7

การบริการ

ห้องสมุดควรมีบริการพื้นฐาน และบริการสารสนเทศอย่างเป็นระบบในรูปแบบที่หลากหลาย มีระเบียบการให้บริการ เพื่อให้ผู้รับบริการทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการบริการอย่างเสมอภาค สามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทันกับความต้องการ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการนำกลยุทธ์การตลาดและการประชาสัมพันธ์มาใช้ในการจัดกิจกรรมห้องสมุดและบริการเชิงรุก รวมทั้งมีการแนะนำหรืออบรมด้านการรู้สารสนเทศ

หมวด 8

เครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุด และสมาคมวิชาชีพ

ห้องสมุดควรสร้างพันธมิตร และเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อสนับสนุนความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดกิจกรรมหรือการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ

หมวด 9

การประเมินคุณภาพห้องสมุด

ห้องสมุดควรมีระบบประกันคุณภาพและตัวชี้วัด เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพและพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการ และบริการห้องสมุดอย่างยั่งยืน

ประกาศ ณ วันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2569

(ศาสตรเมธี สวคนธ์ ศิริวงศ์วรวัฒน์)

นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ